

Berørte parter

Postadresse: Postboks 8140 Dep.
NO-0033 Oslo, Norway
Besøksadresse: Stortingsgt. 28

Telefon: +47 24 13 10 00
Telefaks: +47 24 13 10 05
E-post: postmottak@slf.dep.no
Internett: www.slf.dep.no

Kontaktperson:

Vår dato: 23.05.2012

Vår referanse: 201200001

Rundskrivet erstatter: 45/09

Vedlegg:

Kopi til:

Org.nr.: NO 981 544 315 MVA

Bankkonto: 7694 05 02280

Erstatnings- og tilskuddsordninger ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon

Rundskrivet erstatter rundskriv nr 45/09.

Ordningen har fra 01.02.2012 fått to forskrifter, forskrift av 17.01.2012 nr 56 om erstatning og tilskudd ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon (erstatningsforskriften), fastsatt av LMD og forskrift av 20.01.2012 nr. 83 om satser for og beregning av erstatning og tilskudd ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon (sats- og beregningsforskriften), fastsatt av SLF.

Sats- og beregningsforskriften må sees i sammenheng med LMDs overordnede bestemmelser i erstatningsforskriften. Sats- og beregningsforskriften inneholder utfyllende bestemmelser til LMDs erstatningsforskrift med beregningsregler, fastsatte satser og førnormer. Dette er fastsatte forutsetninger for erstatningsutmålingen. De to fastsettelsesbrevene til begge forskriftene inneholder redegjørelser for endringer som er foretatt i forhold til tidligere forrige forskrift og rundskriv og er lagt ut på SLFs hjemmesider.

Der forskriften viser til bestemmelser vedrørende produksjonstilskudd i jordbruket, henvises det til den til enhver tid gjeldende forskrift for produksjonstilskudd samt veiledningshefte de enkelte år.

Følgende dokumenter vedrørende erstatning etter klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon er tilgjengelige under tema "Erstatning landbruk" på SLFs hjemmesider (www.slf.dep.no).

- Forskrift av 17.01.2012 nr 56 om erstatning og tilskudd ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon (erstatningsforskriften)

- Forskrift av 20.01.2012 nr. 83 om satser for og beregning av erstatning og tilskudd ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon (sats- og beregningsforskriften)
- LMDs og SLFs fastsettelsesbrev til forskriftene
- Tabellverk til "Erstatning for avlingssvikt" 2004 m/ bl.a. fôrverdier og fôrbehov
- ELF manual for elektronisk søknad
- Søknadsskjemaer (nedlastbare papirskjemaer)
- Rundskriv til erstatningsforskriften og sats- og beregningsforskriften

Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket finnes på www.lovdata.no og www.slf.dep.no.

Tolkning av forskriftenes bestemmelser

DEL 1

Forskrift av 17.01.2012 nr 56 om erstatning og tilskudd ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon (erstatningsforskriften)

§ 1 Formål

Erstatnings- og tilskuddsordningen skal redusere tap som oppstår som følge av svikt i produsert mengde.

Dersom klimatiske forhold fører til en svikt i avlingskvalitet, dekker ikke ordningen dette. Det er gitt ett unntak fra hovedregelen, og dette gjelder kvalitetstap i frukt og bær. Unntaket er beskrevet i rundskrivets kommentarer til sats- og beregningsforskriften § 4.

§ 2. Vilkår

1. Det er bare skader som er **forårsaket av klimatiske forhold** som kan gi rett til erstatning. Klimatiske forhold er bl.a. vinterskader og vanskelige vekst- og innhøstingsforhold som tørke, stor nedbør eller frost.

Det gis ikke erstatning eller tilskudd for

- avlingssvikt som er forårsaket av sykdommer, skadedyr og ugras, selv om forekomsten kan knyttes til klimatiske forhold.
- avlingssvikt som skyldes en driftsform som ikke er faglig forsvarlig.
- avlingssvikt som skyldes forhold som kan kontrolleres ved aktiv bruk av forebyggende tiltak.
- tilfelle der avtale om leiekjøring har bidratt vesentlig til avlingssvikten

I tilfelle der leid maskinkapasitet er en del av driftsformen skal dette også inngå i vurderingen om driften har vært forsvarlig. Når det er få dager hvor høsting kan skje grunnet klimatiske forhold, og avlingen under normale klimatiske forhold ville blitt høstet, må

fylkesmannen utøve skjønn og vurdere andel av avlingstapet som kan være erstatningsmessig.

Ved vurdering av årsaksforhold skal den agronomiske driften vurderes. Eksempler på forhold som skal vurderes i forhold til beslutningen om driften kategoriseres som faglig forsvarlig:

Eks. 1 Et areal som er dårlig drenert er ikke nødvendigvis erstatningsberettiget selv om produksjonssvikt er en følge av stor nedbør.

Eks. 2 Både art og sort som dyrkes må være tilpasset de normalt herskende klimatiske forholdene på stedet.

For at et tap skal kunne erstattes etter denne forskriften, må søkeren ikke ha kunnet sikre seg mot tapet. Dette innebærer at søkeren må ha opptrådt faglig forsvarlig. Dette omfatter også en forebyggingsplikt. Foretaket må ikke selv være skyld i tapet gjennom uaktsom adferd.

Tapsbegrensningsplikt gjelder når det har oppstått en skadesituasjon, bl.a. i forhold til avling som kan ha en restverdi. Avling med restverdi skal høstes jf. omtale i del 2 til sats- og beregningsforskriften.

Årsaksforhold grunnet driftsformer innen honningproduksjon og engdyrking som ikke vurderes som forsvarlige, omtales under de respektive bestemmelsene i sats- og beregningsforskriften.

Ad pkt. 2 Foretaket må ha rett til produksjonstilskudd på skadetidspunktet, men må ikke nødvendigvis ha søkt og fått tilskuddet.

Ad pkt. 3 En allment tilgjengelig forsikringsordning er en forsikringsordning som tilbys generelt til en definert målgruppe, og som ikke kun er et tilbud utarbeidet individuelt for hver forsikringstager.

Foretaket kan tegne egenandelsforsikring samt forsikring som dekker tap over toppavgrensning, jfr. § 6, uten at dette fører til reduksjon i utmålt erstatning.

Ad pkt. 4 Dersom melding ikke blir gitt uten ugrunnet opphold, skal søknaden avvises. Kommunen skal ha mulighet til å kontrollere arealene/produksjonssvikten så tidlig som mulig for å kunne avgjøre om skaden er av klimatisk art. Fylkesmannen avgjør om skaden er meldt i tide.

Det vurderingstema som vil være gjenstand for skjønn på dette punkt er knyttet til begrepet ”uten ugrunnet opphold”. Dersom søker ikke gir melding straks han/hun blir klar over at skade har eller vil kunne oppstå, må oppholdet frem til melding gis være begrunnet. Grunnet opphold kan bl.a. være begrunnet med en fysisk årsak eller feilinformasjon fra forvaltningen. Hvorvidt oppholdet kan sies å være begrunnet eller om begrunnelsen er tilstrekkelig god for å godta oppholdet er opp til forvaltningens faglige skjønn.

Foretaket skal tro at det vil kunne oppstå et tap på tidspunktet for melding, men det er bedre å ha meldt en skade enn at det i ettertid viser seg at det er oppstått avlingssvikt, og foretaket ikke kan søke da skaden ikke er meldt. Hensikten med bestemmelsen om melding er at

kontrollen skal utføres på et tidspunkt der det har en hensikt – rask melding sikrer utføring av god kontroll.

Dersom det ikke er gitt slik melding som forskriften omtaler, skal søknaden avvises. Bestemmelsen gir ikke rom for vurderinger i denne sammenheng, rettidig melding er et vilkår for å få erstatning. Dersom søker mener det er grunn til likevel å behandle søknaden må vedkommende søke om dispensasjon etter § 11 om administrasjon, klage og dispensasjon.

§ 3 – Erstatning

Ad pkt. 1 Med avlingssvikt menes svikt i produsert mengde i forhold til gjennomsnittsavling i vekstgruppen. Gjennomsnittsavling blir beregnet ut fra oppnådd avling de tre/fem foregående år.

Erstatningen dekker svikt i avling på rot for vekster på arealer som er tilsådd eller tilplantet og vekster som overvintrer på vokseplassen. Vekster som benyttes til mat og/eller fôr, småplanter som skal benyttes til produksjon av mat og/eller fôr, samt såvarer og settepoteter, inngår i ordningen.

Med småplanter menes planter som skal videreselges for produksjon av mat eller fôr (eks. salg av jordbærestiklinger). I et felt med småplanteproduksjon for videresalg kan småplanten erstattes. I et jordbærfelt der bærene er avlingen, kan bærene, men ikke planten, erstattes.

Eksempler på tap som ikke er erstatningsmessige, jf. sats- og beregningsforskriften:

- tilfelle der avlingstapet skjer etter at avlingen er høstet, f.eks. under tørking eller lagring.
- blomster-/ prydplanter / veksthusvekster er ikke omfattet av forskriften
- avlingssvikt grunnet plantesykdommer
- avling med kvalitetstap

Ad pkt. 2 og 3 Svikt i honningproduksjon og tap av innvintrede bikuber må være forårsaket av klimatiske forhold og forebyggingsplikten i forhold til skade må være oppfylt. Sats- og beregningsforskriften kapittel 3 gir nærmere bestemmelser for denne type erstatninger.

§ 4 Tilskudd ved vinterskader på eng

Som vinterskader på eng regnes skader forårsaket av fysiske og/eller biotiske forhold som frost, isdekke, vanndekke, uttørking, oppfrysing eller overvintringssopp.

Tilskudd etter vinterskader på eng kan gis til foretak med betydelige vinterskader på engarealet. Tilskuddet skal stimulere til gjennomføring av utbedringstiltak som gjør det mulig å få en avling av gras eller grønnfôr på engarealet samme året som skaden er oppstått, og redusere omfanget av en ev. avlingssvikt i skadeåret. Avling i skadeåret er det primære formål med ordningen.

Det gis ikke tilskudd til normal fornying av engarealet om våren.

Beregningsregler og vilkår, jf. sats- og beregningsforskriften kapittel 4.

§ 5 Søknad

Søknadsfrister er fastsatt i sats- og beregningsforskriften § 3. Søknader om erstatning eller tilskudd som er sendt etter søknadsfristens utløp skal avvises av Fylkesmannen. Bestemmelse om dispensasjon jf. § 11.

§ 9 Avkorting

Denne bestemmelsen regulerer tilfeller der foretaket helt eller delvis ikke har rett til erstatning. Hvis det er gitt feil opplysninger i søknaden uaktsomt eller forsettlig, skal det iverksettes reaksjoner. Reaksjonen vil være avkorting av erstatningen.

Vurdering av om driften er faglig forsvarlig og om forebyggingsplikten er oppfylt skal normalt skje i tilknytning til vurdering av årsaksforholdet. Det er bare unntaksvis at tap som skyldes faglig uforsvarlig drift, kan gi avkorting i erstatningsbeløpet. En driftsform som blir vurdert til ikke å være faglig forsvarlig vil normalt inngå i erstatningsberegningen som en prosentvis reduksjon knyttet til vurderingen av årsaksforholdet, jf. Erstatningsforskriften § 2

§ 10 Innkreving av tilbakebetalings- eller avkortingsbeløp mv.

Rundskriv 8/12 gitt av SLF 02.02.2012 gir nærmere retningslinjer for saksbehandling ved feil utbetalt erstatning.

§ 11 Administrasjon, klage og dispensasjon

Kommunen mottar søknaden og kontrollerer at den er fullstendig utfylt og at dokumentasjon av avlingsmengde m.m. som er tilgjengelig på søknadstidspunktet, er vedlagt. Kommunen sjekker opplysningene i søknaden mot dokumentasjonen i sin gjennomgang av søknaden. Dokumentene journalføres og oppbevares hos instansene (kommune/fylkesmann) som mottar søknaden. Dokumentasjonen må kunne fremlegges ved en forvaltningskontroll. Kommunen kontrollerer at foretaket har rett til produksjonstilskudd og gir uttalelse til søknaden.

Kommunens uttalelse til søknad om erstatning / tilskudd som oversendes fylkesmannen skal inneholde:

- en beskrivelse og vurdering av skadeårsaken, og i tilfeller der det er flere årsaker, forslag til en prosentvis fordeling mellom klimaårsak og andre årsaker.
- kommentar i forhold til om meldefristen er overholdt
- en vurdering i forhold til om tapsbegrensningsplikten er overholdt
- kommunen skal ha en journal der meldedato om avlingssvikt / vinterskader på eng eller bikuber, er notert og som angir om stedlig kontroll er utført.

Dispensasjonsadgangen er avgrenset til §2 og §5 som gjelder vilkår og søknadsfrister. Ordlyden "særlige grunner" indikerer at dispensasjon kun gis unntaksvis. En dispensasjon kan aldri gå ut over formålet med forskriften.

For at en dispensasjonssøknad skal kunne behandles, er minstekravet at det må foreligge en dispensasjonssøknad fra foretaket eller fra organisasjoner eller lignende som representerer foretaket. Søknaden skal være sendt via kommunen til fylkesmannen. Fylkesmannen skal før oversendelse til SLF behandle dispensasjonssøknaden. Dette innebærer

- Beskrivelse av et dispensasjonsgrunnlag.
- Foreta en vurdering og gi en uttalelse til saken

DEL 2

Forskrift 2012-01-20 nr. 83 om satser for og beregning av erstatning og tilskudd ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon (sats- og beregningsforskriften)

Kapittel 1 – Generelle bestemmelser

§2 Om beregningen

Mulighet for å ta ut dårligste år i gjennomsnittsperioden

Søker gis mulighet til å ta ut det dårligste året av gjennomsnittsperioden. Dette kan erstattes med siste år før gjennomsnittsperioden. Søker velger av de seks/fire siste år hvilke fem/tre år som skal inngå som grunnlag for gjennomsnittsavlingen. Dersom søker ikke tar ut et år, er det de fem/tre siste år før skadeåret som legges til grunn for beregningen.

Avlingssvikt som verditap – Totalsalg i kroner

Hovedregelen er at erstatningen beregnes med utgangspunkt i avlingsmengde. I noen definerte tilfeller kan erstatningen beregnes som et verditap og beregningsmåten "totalsalg i kroner" benyttes. Fylkesmannen kan ikke fritt velge beregningsmetode, "Totalsalg i kroner" kan bare benyttes i to situasjoner:

- der foretaket ikke kan skaffe dokumentasjon om avlingsmengde (kilo), men der avling er dokumentert i antall (bunt, stykk el.a.)
- der fylkesmannen har fattet vedtak om at klimabetinget kvalitetsforringelse i frukt- og bærproduksjon kan regnes som erstatningsmessig avlingssvikt. Forutsetningen for et slikt vedtak er at skaden er forårsaket av haglskade, store nedbørmengder eller frost.

På samme måte som for beregning av avlingssvikt som mengdetap, skal gjennomsnittsavlingen beregnes ved at alle vekster i aktuell vekstgruppe som er dyrket både i skadeåret og i ett eller flere av de foregående årene, føres opp. For de deler av avlingen som ev. ikke er høstet, oppgis det beløpet som representerer normale høstekostnader som ”sparte høstekostnader” i ELF søknaden. Høstekostnader er nærmere omtalt under sats- og beregningsforskriften § 5.

Dokumentasjonskrav ved bruk av beregningsmåten ”totalsalg i kroner” er spesifisert i tolkning av §§ 5, 6 og 7.

Erstatningsberegning for vekster som ikke har egen sats

Tidligere forskrift ga fylkesmannen mulighet til å beregne en sats for vekster som ikke hadde egen sats. Gjeldende forskrift fastsetter i § 2 siste ledd at ”Dersom det ikke er fastsatt en egnet sats for den aktuelle veksten skal fylkesmannen benytte egnet sats i vekstgruppen”. I valget av egnet sats blant satsene i den aktuelle vekstgruppen jf. § 17, vil det normalt være naturlig å vektlegge verdimessig likhet.

§ 3 Søknad

Søker har plikt til å dokumentere kravet om erstatning eller tilskudd. Erstatningsforskriften § 7 gir overordnede bestemmelser om denne opplysningsplikten. Dokumentasjonen må være gitt i en form av regnskapstall og lignende data slik at oppgitte data er mulig å kontrollere.

Dokumentasjonen som skal følge søknad (ev. ettersendes) og legges frem ved kontroll, skal oppfylle kravene som fremkommer i FOR-2004-12-01-1558, Bokføringsforskriften. Beregningene som blir lagt til grunn ved erstatning eller ved tilskudd skal kunne dokumenteres med originalbilag, slik at beregningene er kontrollerbare og kan etterprøves.

Det utbetales ikke forskudd på erstatning etter vinterskader på eng, erstatning ved svikt i honningproduksjon og erstatning ved tap av bifolk.

Kapittel 2 – Avlingssvikt

§ 4 Generelle regler

Areal for vekstgruppen og produksjonstilskudd

Foretakets areal for vekstgruppen defineres som totalareal av alle vekster i vekstgruppen oppgitt i søknad om produksjonstilskudd pr. 31.07i skadeåret. Alt jordbruksareal som har vært brukt til å dyrke vekster i aktuell vekstgruppe i skadeåret, skal uten hensyn til leietid og leieavtaler inngå i arealgrunnlaget. Tilsvarende skal arealtall for vekstene i vekstgruppen som er oppgitt i søknadene om produksjonstilskudd i de foregående tre/fem år inngå i beregningen av gjennomsnittsavlingen.

Erstatning for avlingssvikt beregnes pr. vekstgruppe. Dette er de samme vekstgrupper som i forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket, med unntak av vekstgruppe bær som i nevnte forskrift også omfatter planteskoler og blomsterdyrking på friland.

Økologisk dyrkede arealer

Ved beregning av foretakets gjennomsnittsavling kan areal som er under omlegging fra konvensjonell til økologisk drift inngå.

Eventuell avlingsnedgang som følge av at produksjonen er lagt om til økologisk, gir ikke rett til erstatning ved avlingssvikt.

Kvalitetsforringelse

Også ved erstatning for kvalitetsforringelse i frukt og bær forutsettes det at skadene er en direkte og tydelig følge av klimatiske forhold. For andre produksjoner enn frukt og bær regnes ikke kvalitetsforringelse som erstatningsmessig avlingssvikt.

§§ 5, 6 og 7 Avlingssvikt i salgsproduksjoner

Erstatningsberegning

Erstatningen beregnes med utgangspunkt i foretakets avling i skadeåret sammenlignet med gjennomsnittsavlingen i vekstgruppen (forventet avling). Forskjellen mellom oppnådd avling og forventet avling i skadeåret benevnes som avlingssvikt eller avlingstap. Gjennomsnittsavlingen beregnes ved at alle vekster i aktuell vekstgruppe som er dyrket både i skadeåret og i ett eller flere av de foregående år, føres opp. Årene som inngår i gjennomsnittsperioden framgår av § 2 og erstatningssatsen for den enkelte vekst er fastsatt i § 17.

Beregningseksemplet nedenfor illustrerer hvordan det økonomiske resultatet for den enkelte vekst påvirker erstatningen.

Erstatningsberegning	Blomkål konsum	Hodekål konsum	Isbergsalat konsum	Sum
Forventet avling i skadeåret, kg (gj.sn. avling * areal i skadeåret)	94 800	120 000	153 000	
Fratrukket 30 % egenrisiko, kg	28 440	36 000	45 900	
Fratrukket avling i skadeåret, kg	50 000	60 000	120 000	
Avlingssvikt i skadeåret, kg	-16 360	- 24 000	12 900	
Avlingssvikt klima forårsaket, %	100 %	50 %		
Andel avlingssvikt som kan erstattes. Beregningsgrunnlag, kg	-16 360	-12 000	12 900	
Sats for veksten, kr/kg	9,30	3,80	12,20	
Avlingssvikt som kan erstattes. Beregningsgrunnlag, kr	-152 148	-45 600	157 380	40 368
Sparte høstekostnader, kr	10 000			-10 000
Erstatningsgrunnlag	-142 148	-45 600	157 380	30 368

I beregningseksemplet er det satt inn mengder og satser for vekstgruppe grønnsaker for å illustrere hvordan erstatningsberegningen skal utføres. I enkeltsaker kan det være flere/færre enn tre vekster i vekstgruppen. Eksempelet viser at en relativt normal avling i isbergsalatproduksjonen delvis kompenserer for avlingssvikt i vinterkål og blomkål.

Det er bare de vekster som inngår i vekstgruppen i skadeåret som inngår i gjennomsnittsberegningen, jfr. § 4 om vekstgrupper. Unntaket er vekstgruppen ”korn, oljefrø, erter...” jf. § 6 andre ledd, der gjennomsnittsavlingen beregnes felles for alle kornarter som foretaket har dyrket i gjennomsnittsårene. Eksempel: Foretaket dyrker kun bygg i skadeåret, men har dyrket både bygg, rug, hvete og havre i gjennomsnittsperioden. Gjennomsnittsavlingen (kg/daa) beregnes i slike tilfelle på grunnlag av alle kornartene. Oljefrø må ha vært dyrket i skadeåret for at denne produksjonen skal inngå i beregning av gjennomsnittsavlingen i vekstgruppen. Det samme gjelder for engfrø og erter.

Et areal med frukttrær, bærbusker og bærplanter er i bæring når en stor andel av disse vekstene gir bær og frukt som kan høstes.

Det beregnes ikke svinn av fôrlageret for vekstgruppe ” Grovfôr salgsproduksjon”.

Generelle krav til dokumentasjon av gjennomsnittsavling og skadeårets avling

Data fra skadeår og gjennomsnittsåår må være sammenlignbare slik at ved beregning av gjennomsnittsavling og skadeårets avling i salgsproduksjoner legges samme type avlingsdata til grunn. Dokumenterte salgskvanta uavhengig av kvalitetsforskjeller, inkludert fôrpoteter, settepoteter og såvare inngår i beregningen av gjennomsnittsavling og skadeårets avling. Dersom fôrpoteter, settepoteter og såvare m.m. ikke kan dokumenteres, kan disse mengdene utgå både av beregning av skadeår og gjennomsnittsåår.

Gjennomsnittsavling

- Dokumentasjon av gjennomsnittsavling vil som hovedregel være hovedbok med nødvendige underbilag.
- Underbilagene kan være i form av regnskapsutskrifter eller oppgaver/fakturaer fra varemottager / omsetningsledd, hvor salget fremgår i mengde og beløp i hvert av de fem produksjonsårene forut for skadeåret.

Søkerens oppgaver skal samsvare med oppgaver gitt i andre tilskuddsøknader og beløp som framkommer i hovedboken. Eventuelle avvik må begrunnes av søkeren. Regnskapsutskrifter skal være bekreftet av ekstern regnskapsfører, revisor eller kommunen.

Skadeårets avling

I skadeåret vil mange søkere ha usolgte og dermed udokumenterte mengder på lager ved søknadsfristen 31. oktober. I skadeåret fastsettes foretakets avling normalt på grunnlag av foretakets beholdningsoppgaver i tillegg til dokumenterte salgsoppgaver. Disse opplysningene skal kunne godtas som foreløpig dokumentasjon for å sikre at forskudd/erstatning/ tilskudd blir utbetalt snarest mulig. Når hele skadeårets avling er solgt, må foretaket ettersende dokumentasjon til fylkesmannen tilsvarende det som blir krevd av dokumentasjon for gjennomsnittsavling.

Fylkesmannen kontrollerer foreløpig dokumentasjon mot ettersendt dokumentasjon. Ved avvik skal det foretas tilbakebetaling av for mye utbetalt tilskudd, jf. erstatningsforskriften § 8.

Det er søkers ansvar å sørge for at all nødvendig dokumentasjon fremskaffes. Kommunen skal ved behov bidra til innhenting av dokumentasjon. Kommunen skal kontrollere og bekrefte dokumentasjonen som er vedlagt søknaden. Fylkesmannen behandler ikke søknaden før all nødvendig dokumentasjon foreligger.

Dokumentasjon og ulike vekstgrupper

I flere vekstgrupper er mengder i gjennomsnittsårene preutfylt i ELF søknaden. Disse dataene er en veiledning for søker. I produksjoner som mangler helt eller delvis preutfylling i ELF er det behov for enten utfylling av alle nødvendige avlingsdata eller tilleggsinformasjon til preutfylte data.

Kornproduksjon

I gjennomsnittsårene gir preutfylte kornleveranser i ELF i de fleste tilfeller nødvendig dokumentasjon. SLFs fagsystem for korn "PRIS" inneholder data om den enkelte produsents kornleveranse. Dette gir et tilfredsstillende datagrunnlag for gjennomsnittsårene.

For skadeåret baseres foretakets korn - og oljefrøavling på dokumenterte leveranser til kornmottak (korn 15 % vann og oljefrø 8% vann). Kornleveransene dokumenteres i form av 4 kornoppgaver gjennom året i PRIS som har oppdaterte tall fra kornmottakene. Slik det er i dag betyr det ca et par uker etter henholdsvis 30.11 (kornoppgave 2) i skadeåret og 31.03 (kornoppgave 3) og 30.06 (kornoppgave 4) påfølgende år.

Kornoppgave 4 dokumenterer foregående års totalleveranse. For skadeåret må søker levere kopi av kornoppgjør dersom søknaden skal behandles før leveransene er registrert i ELF. I ELF manualen er dette nærmere beskrevet.

Dersom søker selger korn til andre enn de profesjonelle kornkjøperne som danner datagrunnlaget for SLFs kornoppgaver (Leiemalt, leierenstet eller kontrakt dyrket korn), er kopi av hovedbok nødvendig dokumentasjon. I tilfeller der søker bruker korn til egne husdyr er fôrplaner nødvendig dokumentasjon ved kontroll av mengde fôrkorn.

Frukt- og bærproduksjon

Frukt- og bæravlingen kan dokumenteres med kopi av siden for frukt og bær i hovedbok fra regnskapet fra og med første år i gjennomsnittsperioden til og med skadeåret. For epler er mengde kl 1 preutfylt i ELF søknaden (gjennomsnittsårene). Disse mengdene er hentet fra søknad om produksjonstilskudd. Fra søknadsomgangen 20.01.2012 er det innført et distrikts- og kvalitetstilskudd for epler og pærer av sams kvalitet som er solgt gjennom godkjent omsetningsledd eller er dokumentert benyttet på søkers eget presseanlegg. Dette vil også være preutfylt i ELF. Den beste dokumentasjonen på det som er levert til pressing før 2011, vil være en attestert utskrift fra "Fruktklienten" som er det dataprogrammet alle fruktmottakene benytter. Oppgave over den totale avlingsmengden krever i de fleste tilfelle tilleggsdokumentasjon fra søker.

Leveranser til godkjente mottak (frukt og bær) kan dokumenteres med en attestasjon fra mottaket. Direktesalg eller salg til butikk eller andre ikke godkjente mottak må attesteres av regnskapskontor etter at avgiftsregnskapet er avsluttet. Leveransene spesifiseres i et vedlegg til søknaden. De som fører eget regnskap lager en tilsvarende oversikt, og denne attesteres av kommunen etter at det er foretatt kontroll mot regnskap og alle bilag.

Potet- og grønnsakproduksjon

Potet- og grønnsakavlingen kan dokumenteres med kopi av hovedbok fra regnskapet fra og med første år i gjennomsnittsperioden til og med skadeåret. Dato i hovedboken angir hvilket avlingsår det gjelder.

Foretakets omsetningstall for poteter og grønnsaker tidligere år framgår også av hovedboken, noe som kan være nyttig ved vurdering av solgte mengder.

Der søker bruker poteter til egne husdyr er fôrplaner nødvendig dokumentasjon av mengde fôrpotet.

Salgsproduksjon av grovfôr

Kjøp og salg av fôr skal framgå av regnskapets hovedbok (mengde/beløp).

Dokumentasjon ved bruk av ”Totalsalg i kroner”

Det er verdien av avlingen på høstetidspunktet som skal brukes i beregning av erstatningen, både for gjennomsnittsårene og skadeåret. Hvis avlingen bearbeides før salg, skal utgifter til bearbeidningen trekkes fra salgsinntektene.

Det skal alltid være samsvar mellom oppgitte salgsinntekter/utgifter og regnskap/næringsoppgave. Foretakets omsetningstall tidligere år framgår av hovedboken, noe som kan være nyttig ved vurdering sparte sorterings- og pakkekostnader.

Søker må levere følgende dokumentasjon før søknaden kan behandles:

Alt. 1 Avling som ikke er bearbeidet før salg

- Salgsinntektene fra hvert av gjennomsnittsårene skal attesteres av regnskapskontor/revisor
- Salgsinntektene fra skadeåret må som hovedregel attesteres av regnskapskontor/revisor. Alternativt kan det leveres kopier av alle salgsoppgavene og ettersende næringsoppgaven når den er klar.
- Kopi av næringsoppgaver for hvert av gjennomsnittsårene.

Alt. 2 Avling som er bearbeidet før salg

Regnskapskontor/revisor skal for hvert av gjennomsnittsårene og skadeåret attestere for oppgitte:

- Salgsinntekter
Følgende kostnader trekkes fra salgsinntektene for å finne verdien som skal benyttes ved totalsalg

- Pakkeutgifter (inkludert sortering) - utgifter til leid hjelp og innleid pakkeoppdrag
- Emballasjeutgifter
- Fraktutgifter

Korreksjon av gjennomsnittsavling

Fylkesmannen fastsetter gjennomsnittsavlingen skjønnsmessig der det kan dokumenteres at foretakets drift er lagt om slik at beregnet gjennomsnittsavling ikke tilsvarer forventet avling. Det regnes ikke som omlegging av foretakets drift å dyrke en ny sort. I de tilfeller hvor foretaket ønsker at gjennomsnittsavlingen fastsettes skjønnsmessig som en følge av at foretaket er i etablerings- eller nedbyggingsfase, skal de forhold ved driften som gjør det sannsynlig at forventet avling er en annen enn historiske tall, beskrives.

Gjennomsnittsavlingen skal ikke fastsettes skjønnsmessig i tilfeller der foretaket har hatt den aktuelle produksjonen i grunnlagsårene, men ikke kan dokumentere salget i næringsoppgaven. I slike saker avslås søknaden grunnet manglende dokumentasjon.

Sparte høstekostnader i skadeåret § 5

Fylkesmannen beregner skjønnsmessig sparte høstekostnader dersom avlingen helt eller delvis ikke er høstet, og dette medfører innsparing av leid arbeidskraft og/eller andre kostnader. Erstatningen reduseres tilsvarende innsparingen. Det gis ikke erstatning for økte høstekostnader som følge av store avlinger med dårlig kvalitet.

Eksempler på variable kostnader som innspares er leiekjøring, leid arbeidskraft for eksempel på potetopptaker og variable kostnader pga. redusert bruk av eget høstestyr. Det skal ikke trekkes for faste kostnader (reduisert bruk av eget høstestyr gir reduserte faste kostnader). Beregningsgrunnlag for sparte høstekostnader kan være dokumentasjon fra tidligere år eller annen dokumentasjon. ”Håndbok for driftsplanlegging” (NILF) kan være en god veiledning for å fastslå sparte høstekostnader (inneholder bl.a. timepriser for ulike høstearbeider, satser for lønninger og arbeidsforbruk.)

Uhøstet areal og stedlige kontroller i skadeåret

Eventuelt uhøstet areal i skadeåret skal oppgis for hver enkelt vekst i søknadsskjemaet. Foretak har en tapsbegrensningsplikt, og konsekvensen av ikke å høste areal er normalt at retten til erstatning bortfaller.

Det kan unntaksvis gis erstatning for uhøstet areal. Dersom det er ekstraordinære vanskelige innhøstingsforhold kan foretaket kontakte forvaltningen (kommunen eller fylkesmannen). For at søker skal få aksept for at areal ikke kan høstes, må en myndighetsperson bekrefte at innhøstingsforholdene er uforsvarlige (bløtt og risiko ved å benytte maskiner eller jordstruktur som kan bli ødelagt).

Dersom produsenten anser avlingen å være tapt og av den grunn ikke ønsker å høste, må det tilsvarende innhentes bekreftelse av en myndighetsperson på et tidspunkt da dette er mulig å kontrollere. Dersom det fastslås at uhøstet avling har en verdi, må denne restverdien fastslås og komme til fradrag i erstatningsberegningen. Dersom avlingens restverdi er null og dette er

bekreftet av kommunen eller fylkesmannen på et tidspunkt da skadeårsak og avlingskvalitet og mengde kan kontrolleres, er tapet erstatningsmessig.

Forvaltningen kan gjøre avtale med fagmiljø om at de på forvaltningens vegne utfører stedlig kontroll. En avtale mellom forvaltning og faglige rådgivere må alltid være inngått i forkant av kontrollen. Fylkesmannen har ansvaret for at fagpersonen som skal gjennomføre stedlig kontroll, har kunnskap om reglene for erstatning som gjelder for driftsformen som skal kontrolleres.

I forskiftens § 3 framgår det at det kun er tap av avling på rot som kan gi rett til erstatning. Dette innebærer at forskriften ikke gir rett til å erstatte tap som registreres etter at veksten er høstet.

Følgeskader av vinterskader i frukt- og bærproduksjon

SLF har ikke gitt beregningsregler for tap det påfølgende året som følge av frostskafer. Det kan beregnes erstatning for følgeskader i flerårige vekster etter en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle hvor bl.a. årsakssammenheng med frostskaferen må være påvist. Vekstene dette vil gjelde er i hovedsak jordbær, bærbusker og frukttrær. I frukt- og bærproduksjon kan det også gis erstatning for avlingssvikt i år 2 etter en vinterskade (følgeskade). Det vil i slike tilfelle være nødvendig med ny søknad for år 2, og det må påvises årsakssammenheng med frostskaferen. Det gis ikke erstatning for følgeskader utover år 2 av hensyn til bl.a. vurdering av årsakssammenheng.

§§ 8 – 9 og 10 om beregningsregler for Grovfôrproduksjon i foretak med husdyr

Avling i gjennomsnittsårene

For avlingssvikt grovfôr i foretak med husdyr er det ikke mulig å skaffe direkte opplysninger om avlingen i gjennomsnittsårene. Gjennomsnittsavlingen beregnes derfor på grunnlag av foretakets beregnede gjennomsnittlige fôrropptak. Fôrropptaket beregnes ut fra gjennomsnittsbetsetning i treårs perioden og fôrnormer fastsatt i sats- og beregningsforskriften § 20.

Foretak som produserer grovfôr til egne husdyr, får beregnet gjennomsnittsavlingen på følgende måte:

- Beregnet fôrbehov for 3-års gjennomsnittlig betsetning i foretaket
- Gjennomsnittlig grovfôrropptak på utmarksbeite
- Gjennomsnittlig innkjøp av kraft- og grovfôr (inkl. egen, kjøpt og/eller mottatt gratis halm)
- + Gjennomsnittlig salg av grovfôr
- = Gjennomsnittsavling

Betsetningens fôrbehov blir dekket med både foretakets fôravling og fôr som skaffes utenfra. Grovfôrropptaket på utmarksbeite og fôr som foretaket har mottatt eller kjøpt, trekkes fra beregnet gjennomsnittsavling. Som grunnlag for beregning av fôrropptak på utmarksbeite kreves opplysninger om antall dyr (antallet skal tilsvare antallet som er oppgitt i søknad om produksjonstilskudd) og antall beitedager i utmark. Opplysningene sammenholdes med næringsoppgaven.

Gjennomsnittsprioden utgjøres av de seks søknadsomgangene for produksjonstilskudd i de tre årene som inngår. Første telledato for dyr er 31.07, med unntak for sau som telles ved beiteslipp eller evt. 01.06. Andre telledato er 01.01 påfølgende år for alle dyr (f.eks. har avlingsåret 2012 telledatoene 31.07.12 og 01.01.13).

Avling i skadeåret

Utgangspunktet for beregningen av skadeårets avling er det oppmålte fôrlageret.

Oppmålt fôrlager (på måledato)

+ Beregnet fôrbehov for dyrene (fra beiteslipp fram til fôrlagerets måledato)

- Fôropptak på utmarksbeite (trekkes i beregningen fra fôropptak på innmark)

- Innkjøpt grovfôr (inkl. egen, kjøpt og/eller fått halm)

= Skadeårets avling

Fôropptak for alle dyr beregnes fra beiteslipp til den datoen da fôrlageret blir oppmålt. Fôropptaket fastsettes etter fôrnormer jf. § 20 Ved å summere oppmålt fôrlager og det beregnede fôropptaket framkommer skadeårets avling. Beiting på utmark trekkes fra da dette fôropptaket ikke skjer av skadeårets avling, og slik reduseres beregnet avling i skadeåret. Innkjøpt grovfôr i perioden før oppmåling av fôrlager kommer også som fratrekk i skadeårets avling.

Grovfôrlager

Måling av grovfôr på lager i skadeåret kan tidligst skje etter at skadeårets høste- og beitesesong er avsluttet. Målingen må skje så snart som mulig etter innsett av dyra, og måledato må fylles ut i søknadsskjemaet. Søker skal måle opp grovfôr på lager sammen med saksbehandler fra kommunen eller oppmålingsperson som kommunen har engasjert. Den som har foretatt oppmålingen skal bekrefte at opplysningene om grovfôr ved måledato er fullstendige og korrekte, og at alt fôr på lager, inkludert egen avling, kjøpt eller mottatt fôr og halm, er tatt med i beholdningen. Grovfôr som er innkjøpt eller mottatt gratis, inkl. halm til fôr fra eget areal, fra 1. juni til måledato i skadeåret må oppgis, og kommer til fradrag i skadeårets avling. Dette gjelder også overliggende fôr fra forrige avlingsår pr. 1. juni. Dersom søker ikke kan sannsynliggjøre overliggende fôr, blir det regnet som skadeårets avling.

Areal til grovfôrproduksjon

Alle vekster fra vekstgruppe grovfôr inngår i grovfôrarealet. Når egenproduserte vekster utenom vekstgruppe grovfôr brukes som fôr til egne husdyr, skal dette føres som innkjøpt eller mottatt (gratis) kraftfôr eller grovfôr, f.eks. halm, korn eller potet.

I skadeåret hentes opplysninger om daa grovfôrareal fra søknad om produksjonstilskudd pr. 31.7. i skadeåret. Avling som er høstet på areal som ikke er ført opp i foretakets søknad om produksjonstilskudd, føres opp som innkjøpt eller mottatt gratis grovfôr i skadeåret.

Startdato for fôring med skadeårets avling

Søker skal oppgi nøyaktig startdato for fôring med skadeårets avling. Startdato er dato for når dyra første gang slippes på beite eller føres med skadeårets avling

(nullbeiting). Hvis datoen ikke oppgis, regnes 1. juni som startdato for fôring med skadeårets avling.

I tilfelle der ikke alle dyr har samme tidspunkt for oppstart av fôropptak av skadeårets avling, skal startdato angis som et gjennomsnitt av antall dyr og datoer for beiteslipp – alt fôropptak etter den gjennomsnittlige beiteslippsdatoen beregnes som skadeårets avling.

Dersom dyra ikke slippes på innmarksbeite eller ikke får direktehøsta gras fra innmarka om våren eller forsommeren, men slippes direkte på utmarksbeite om våren eller forsommeren, skal beiteslippsdato i utmarka oppføres som startdato for fôring med skadeårets avling. Beregnet fôropptak på utmarksbeite kommer til fradrag i beregningen av dyrenes fôropptak av skadeårets avling.

Sommer- og høstfôring med ferskt fôr (nullbeiting) eller beiting fram til måledato, beregnes på grunnlag av antall dyr og grovfôropptak i FEm pr. dag i henhold til fôrnormene i § 20. I beregningen av det antall dager som legges til grunn ved beregningen av fôropptaket, benyttes perioden fra oppstart nullbeiting/utslippsdato til datoen for oppmåling av fôrlager. Oppmålingsdato angir tidspunktet for når beregnet fôropptak av årets avling avsluttes. Fôropptaket på utmarksbeite trekkes fra beregningen.

Dyr på utmarksbeite

Utmarksbeite defineres som areal som det ikke gis produksjonstilskudd for. Antall dyr og antall beitedager i utmark oppgis for hvert enkelt år. Fagsystemet ELF beregner gjennomsnittlig antall beitedager og fôropptak på utmark basert på fôrbehov, jf. § 20.

Dyr som hovedsakelig fôres med fôr fra innmarksarealer, men som oppholder seg på utmark, skal ikke regnes som beitedyr på utmark. Disse dyrene får dekket fôrbehovet av skadeårets avling og skal inngå i beregningen med sitt fôropptak.

Antall husdyr i skadeåret

Antall husdyr i skadeåret skal tilsvare antall husdyr i søknad om produksjonstilskudd pr. 31.07 i skadeåret (01.06 eller ved beiteslipp for sau).

Dokumentasjon av søknaden

Avlingen av grovfôr i gjennomsnittsårene beregnes ut fra fôrbehov jf. sats- og beregningsforskriften §§ 8, 9 og 10. Dokumentasjon for melkeleveranse hentes fra bilag til skatteregnskapet (leveranseoppgavene fra meieri), denne benyttes for å fastsette melkekuenes fôrbehov, jf. § 20.

Både i skadeåret og i gjennomsnittsårene skal kjøp og salg av grovfôr og kraftfôr dokumenteres med kopi av regnskapets hovedbok.

I tilfeller der foretaket mener dyrenes fôrbehov avviker fra fôrnormene som er lagt til grunn ved erstatningsberegningen, kan dokumentasjon i form av fôrplaner fra Husdyrkontrollen, Norsk landbruksrådgivning eller varemottager aksepteres.

Det er fôrverdien som er avgjørende for mengden fôr som må benyttes for å dekke dyrenes energibehov. Standard fôrverdier jf. § 20 i det oppmålte lageret kan fravikes dersom foretaket kan legge frem dokumenterte fôranalyser som viser at det aktuelle fôrmiddelet har andre fôrverdier enn normene.

Samdrift i melkeproduksjon

Samdrifters foretak behandles erstatningsmessig på lik linje med enkeltmannsforetak med de dyr og de arealer som inngår i samdriften. Det er arealet som det er søkt om produksjonstilskudd for, knyttet til samdriftens organisasjonsnummer, som blir grunnlaget for erstatningsberegningen.

Grovfôr som ikke er produsert på areal som tilhører samdriftens organisasjonsnummer, men som benyttes i samdriften, kan føres opp som ”innkjøpt eller mottatt grovfôr”. Dette må kunne dokumenteres.

Dersom det er avlingssvikt både på areal som er i samdriften og på areal som er utenom samdriften, må det sendes to/flere søknader om erstatning. Medlemmene av samdriften som selger grovfôr til samdriften og som har avlingssvikt, kan søke for eget areal som ”grovfôr til salg”.

Avlingssvikt på foretak med saueproduksjon

ELF manual for elektronisk søknad, jf. SLFs hjemmeside, har veiledning for denne type beregning.

Kapittel 3 – Beregning svikt i honningproduksjon og tap av produksjonskuber

§ 11 Erstatning ved klimabetinget svikt i honningproduksjonen

Det er bare svikt i honningproduksjon som direkte følge av klimaet, som er erstatningsmessig. Egenrisiko ved erstatning for svikt i honningproduksjon er i erstatningsforskriften fastsatt til 30 % av gjennomsnittlig honningproduksjon.

Eksempler på svikt i honningproduksjon som ikke er erstatningsmessig:

- Produksjonssvikt som følge av sykdom, ikke forsvarlig drift eller vintertap av bikuber dekkes ikke
- Normale variasjoner i honningproduksjonen omfattes ikke av ordningen.
- Svikt i honningproduksjonen som følge av pålagte flytterestriksjoner inngår ikke i denne forskriften, men behandles etter Forskrift om erstatning etter offentlig pålegg og restriksjoner.
- Birøkt som drives med annet formål enn honningproduksjon (utstrakt dronningavl, pollinering, mv.) omfattes ikke av ordningen.

Gjennomsnittsproduksjon av honning

Fylkesmannen kan fastsette gjennomsnittsavlingen skjønnsmessig med hjemmel i sats- og beregningsforskriften § 11 som gjelder foretak som er i en oppbyggings- eller avviklingsfase og derfor ikke har representative data for honningproduksjonen. Gjennomsnittsproduksjon for nyetablerte bigårder beregnes på grunnlag av data fra likeverdige bigårder i området. SLF anbefaler at statistikk fra Norges Birøkterlag benyttes for å fastsette gjennomsnittlig bikubeavling. De geografiske variasjonene innen et fylke kan være store, og normtall fra lokalt birøkterlag kan benyttes. I tilfeller der det foreligger dokumentasjon for honningproduksjon i en nyetablert bigård for det siste eller de to siste årene før skadeåret, kan disse årene inngå i beregningen. For siste år i treårs perioden kan data fra Norges Birøkterlag eller lokale normtall benyttes.

Frist for innsending av dokumentasjon

Det utbetales ikke erstatning før all dokumentasjon foreligger. Foretaket må legge fram nødvendig dokumentasjon senest 28. februar påfølgende år, såfremt vedkommende ikke er innvilget utsettelse fra likningsmyndighetene for innsending av næringsoppgave.

Foretak som driver birøkt i flere kommuner skal sende søknaden til den kommunen hvor foretaket har driftssenter. Det skal legges ved bekreftelse om birøkten fra den kommunen der den øvrige delen av birøkten er.

Dokumentasjon av antall bikuber

Bikuber i produksjon som kan medregnes, er bikuber hvor det produseres honning gjennom hoveddelen av aktuell produksjonssesong. Produksjonskuber i skadeåret bør være samme bikubeantall som er oppgitt i søknad om produksjonstilskudd pr. 31.07 post 194 ”bikuber i produksjon”. Søker må begrunne ev. avvik.

Dokumentasjon av honningmengde

Produksjon i gjennomsnittsårene dokumenteres ved hovedbok omsatt honningmengde eller oppgaver fra omsetningsledd med oversikt over salg av honning, både i mengde og beløp, i hvert av årene i gjennomsnittsperioden. Regnskapsutskrifter skal være bekreftet av ekstern regnskapsfører, revisor eller kommune.

Skadeårets honningmengde dokumenteres ved omsatt honningmengde (kvitteringer for salg) med tillegg av honning som er på lager av skadeårets honningproduksjon. For å finne honningmengde pr. produksjonskube divideres denne mengden på antall produksjonskuber i skadeåret. Dersom det oppgis høyere kubetall i skadeåret enn i gjennomsnittsårene, skal økningen begrunnes.

Opplysningene om honningmengder i gjennomsnittsårene og i skadeåret skal samsvare med oppgaver gitt i andre tilskuddsøknader og eventuelle avvik må begrunnes.

Erstatningssats for honning er fastsatt i § 17.

§ 12 Tap av innvintrede bikuber i produksjon

Det er bare tap i form av døde bifolk i kubene som direkte følge av vinterklimaet, som er erstatningsberettiget. Egenrisiko ved erstatning for tapte produksjonskuber er i erstatningsforskriften fastsatt til 30 % av det totale antall innvintrede produksjonskuber.

Dokumentasjon av innvintrede bikuber

Det oppgitte antall innvintrede bikuber i produksjon i skadeåret bør sammenlignes med bikubeantall som er oppgitt i søknad om produksjonstilskudd pr. 31.07 post 194 ”bikuber i produksjon” året før skadeåret. Dette antallet gir en indikasjon på antallet bikuber som overvintres. Det er normalt at bikubeantallet varierer mellom registreringsdatoen 31.07 og senere på året. Etter registreringsdatoen skjer det normalt en sammenslåing av bikuber som forberedelse til overvintring.

Skatteetatens varelagerliste (tilleggsskjema til næringsoppgaven) eller søknad om refusjon av sukkeravgift kan dokumentere antall innvintrede kuber.

Hva er faglig forsvarlig honningproduksjon

En faglig forsvarlig drift, jf erstatningsforskriften § 9 innebærer at bikuber i produksjon må være i ”god drift” for å være berettiget erstatning. Det må være en minimum biestyrke i kubene. Videre innebærer faglig forsvarlig drift en forebyggingsplikt ved at forholdene blir lagt godt til rette for innvintringen.

Ved vurdering av årsaksforhold (klima, faglig forsvarlig drift) bør bl.a. følgende forhold vektlegges

- Tilstrekkelig bruk av sukker pr. kube (dokumenteres ved kvitteringer for innkjøp) og alt vinterfôret bør være gitt innen utgangen av september. Jevnlig oppfølging gjennom vinteren.
- Tilstrekkelig biestyrke (minimum 5 tavler fullt besatt med bier på begge sider ved innvintring).
- Plassering av bikubene - forhold som kan gi dårlig overvintring er bl.a. plassering i kuldedumper eller tett inntil skogsbilvei hvor tømmertransport kan gi rystelser i bakken.
- Forebygging og bekjempelse av sjukdommer/snyltene (varroamid)

§ 13 Melding og kontroll

I følge erstatningsforskriften § 2 skal melding til kommunen være gitt uten ugrunnet opphold når skade har oppstått, eller vil kunne oppstå. Så snart svikt i honningproduksjonen oppstår, eller det er grunn til å anta at svikt vil kunne oppstå, skal foretaket melde fra om dette til kommunen. Melding må gis i god tid før slynging, slik at kommunen kan få anledning til å kontrollere skaden.

Tidsfristene i bestemmelsen skal sikre at det er faktisk og praktisk mulig for kommunen å føre kontroll. Ytterligere utdyping av konsekvenser av ikke overholdt meldefrist, jf. tolkning av erstatningsforskriften § 2 siste ledd.

Kapittel 4 – Beregning tilskudd vinterskadet eng

§ 15 Melding og dokumentasjon

Vilkår for å ha rett til tilskudd for vinterskadet eng

- det skadede engarealet utgjør mer enn 20 % av det totale innvintrede engarealet, jf. erstatningsforskriften § 6.
- kommunen har ved kontroll fastslått at vinterskaden er klimatisk betinget
- det vinterskadede arealet er utbedret.

Totalt innvintret engareal framgår ikke direkte av søknad om produksjonstilskudd pr 31.07 året før vinterskaden. Både fulldyrket og overflatedyrket eng inngår i det innvintrede arealet. Areal som ikke inngår i totalt innvintret engareal er: innmarksbeite (tidligere gjødsla beite), grønnfôr og arealer til frøproduksjon. Det innvintrede engarealet skal være knyttet til fôrproduksjon.

Totalt innvintret engareal kan beregnes slik:

Engareal fra søknad om produksjonstilskudd pr. 31.07 året før skadeåret
- høstpløyde engarealer
+ gjenlegg med dekkvekst etablert året før skadeåret
+ gjenlegg uten dekkvekst etablert om høsten året før skadeåret
= Totalt innvintret engareal

Det erstatningsberettigede arealet er det utbedrede arealet fratrukket 20 % av totalt innvintret engareal. For beregning av erstatningsbeløp multipliseres det erstatningsberettigede arealet med sats, jf. sats- og beregningsforskriften § 19. (Satsen er beregnet på grunnlag av data for såmengder, arbeidsforbruk, såfrøpriser og priser på leiekjøring)

Ved flekkvise skader kan kommunen fastsette en skjønnsmessig skadeprosent. Når skadet areal utgjør mer enn 50 % av et skifte og skademønsteret er slik at det ikke kan framstå som et rasjonelt skifte for flekkvis jordbearbeiding og såing, kan kommunen vurdere om hele arealet bør oppgis som erstatningsberettiget areal.

Melding av skade

Foretaket skal gi melding til kommunen om vinterskader på engarealet i god tid før utbedringen påbegynnes. Kommunen skal kunne kontrollere vinterskadene før utbedringen. Alle innmeldte skader må kontrolleres av kommunen før arealene utbedres.

I tilfelle der kommunen ikke har kapasitet til stedlig kontroll av vinterskader, kan kommunen inngå avtale med fagmiljø f.eks. Norsk landbruksrådgivning om kontroll før utbedring for å avgjøre om vinterskaden er forårsaket av klima. Slik avtale må være inngått i forkant av den stedlige kontrollen.

Med grunnlag i mottatte meldinger om vinterskader, registrerer kommunen navn og meldedato, samt dato for stedlig kontroll før utbedring. Kommunen oversender liste over innmeldte skader til fylkesmannen så snart som mulig etter søknadsfristen.

Dersom foretaket ikke melder fra om skadene, avvises søknaden, jf sats- og beregningsforskriften § 15.

Søknad

Fullstendig og korrekt søknad skal sendes kommunen innen søknadsfristen den 15. juli, jf. sats- og beregningsforskriften § 3. Dokumentasjon for kjøpt såfrø skal legges ved søknaden. Alt såfrø av eng og/eller grønnfôr som er brukt for å utbedre det vinterskadede engarealet, skal oppgis. Det erstatningsberettigede arealet kan ikke overstige det arealet som etter gjeldende normtall, tilsvarer dokumentert såmengde.

Beitelag med eget organisasjonsnummer (bl.a. søknad RMP) kan søke som en enhet og beitelaget bestemmer hvordan eventuelt tilskudd skal fordeles mellom medlemmene.

Klimatisk årsak eller driftsmessige årsaker

For at foretaket skal være berettiget erstatning etter vinterskader på eng, må engarealet på foretaket være drevet på agronomisk forsvarlig måte jf. erstatningsforskriften § 2. Foretakets driftsopplegg må ikke ha vært særlig risikofylt. Enga må være stelt forsvarlig med hensyn til kulturtekniske tiltak mot is- og vannskader, driftsmessige tiltak og valg av art og sort av engfrø, tilpasset voksestedet. Kulturtekniske tiltak mot is- og vannskader er bl.a. at vanntransport fra areal utenfra hindres ved bruk av åpne avskjæringsgrøfter, at overflatevann sikres avrenning og lukka grøfter virker. Ordinære driftsmessige tiltak som gjødsling, høsting og beiting, må være faglig forsvarlig.

Årsaksforholdet skal vurderes og fylkesmannen skal i ELF søknaden fastslå andel av skaden som vurderes å være klimabetinget.

Utbedringsfrist

Utbedringen skal være utført så tidlig at arealet kan gi avling i skadeåret, utbedringsfristen er 15. juni. Fylkesmannen kan bestemme at utbedringsfristen endres for et definert område i deler av landet der veksten kommer seinere i gang. Det er en forutsetning for erstatning at tiltaket er egnet til å gi avling i skadeåret.

Før tilskudd etter vinterskader på eng kan utbetales, må det foreligge attestasjon fra kommunen på at utbedringen er gjennomført, og en spesifisering av hvilke tiltak som er gjennomført. Utbedret eng skal være pløyd, harvet, frest eller direktesådd. Jordarbeidingen skal ha gitt et tilfredsstillende såbed. Arealet skal være tilsådd med engfrø og/eller grønnfôrvekster.

Kommunen skal kontrollere 10 % av foretakene for ev. å attestere at utbedringen er tilfredsstillende gjennomført.

Avkorting

Regler for når avkorting i tilskudds- eller erstatningsbeløp kan skje, fremgår i erstatningsforskriften § 9. Mangelfull eller manglende utbedring etter vinterskade kan også medføre at eventuell søknad om erstatning for avlingssvikt i samme vekstsesong, avkortes eller avslås.

Kapittel 5 - Kontroll

§ 16 Kommunens ansvar for kontroll

Denne bestemmelsen definerer kommunens ansvar stedlig kontroll. Når det mottas melding fra landbruksforetak om klimaskade som kan medføre at foretaket søker erstatning, skal arealene / produksjonen kontrolleres av kommunen. Den stedlige kontrollen skal kartlegge årsaksforholdene, jf. erstatningsforskriften § 2

- Klimaårsak
- Plantesykdommer, sopp e.a.
- Driftsmessige uforsvarlige forhold, for eksempel dårlig drenering, risikofylt agronomisk drift og om forebyggingsplikten er oppfylt

I tilfelle der kommunen ikke har kapasitet til stedlig kontroll av arealer, honningproduksjon eller vinterskader på eng eller bikuber, kan kommunen inngå avtale med fagmiljø f.eks. Norsk landbruksrådgivning om kontroll.

Kapittel 6 Standardiserte satser og normer

Kapittelet inneholder nasjonale satser for beregning av avlingssvikt for de enkelte vekster og fôrnormer for beregning av avlingssvikt for vekstgruppen ”grovfôr med husdyr”.

For Statens landbruksforvaltning

Gunn Eide
seksjonssjef

Randi Evju Schweigaard
seniorrådgiver